

अत्र प्रथमपादेनोत्कर्षातिशय उक्तः । तदनुक्तौ तु नायमलंकारः ।
यथा—‘ब्रह्मेव ब्राह्मणो वदति’ इत्यादि ।

मीलितं वस्तुनो गुप्तिः केनचित्तुल्यलक्ष्मणा ।

अत्र समानलक्षणं वस्तु कचित्सहजं कचिदागन्तुकम् । क्रमेण
यथा—

‘लक्ष्मीवक्षोजकस्तूरीलक्ष्म वक्षःस्थले हरेः ।

ग्रस्तं नालक्षि भारत्या भासा नीलोत्पलभया ॥’

अत्र भगवतः श्यामा कान्तिः सहजा ।

‘सदैव शोणोपलकुण्डलस्य यस्यां मयूखैररुणीकृतानि ।

कोपोपरक्तान्यपि कामिनीनां मुखानि शङ्कां विदधुर्न यूनाम् ॥’

अत्र माणिक्यकुण्डलस्यारुणिमा मुखे आगन्तुकः ।

सामान्यं प्रकृतस्यान्यतादात्म्यं सदृशैर्गुणैः ॥ ८९ ॥

यथा—

‘मल्लिकाचितधम्मिल्लाश्चारुचन्दनचर्चिताः ।

अविभाच्याः सुखं यान्ति चन्द्रिकास्वभिसारिकाः ॥’

मीलिते उत्कृष्टगुणेन निकृष्टगुणस्य तिरोधानम् । इह तूभयोस्तु-
र्यगुणतया भेदाग्रहः ।

जुभूतमेव विवक्षितम् ॥ ब्रह्मेवेति । अत्रोत्कर्षो गम्य एव न तु वाच्यः ॥ सामा-
न्यालंकारमाह—सामान्यमिति । प्रकृतस्य प्रस्तुतस्य अन्यतादात्म्यमितरभिन्न-
त्वेनापरिचेयत्वम् ॥ मल्लिकेति । ‘धम्मिल्लः संयताः कचाः’ इत्यमरः । अत्राभि-

1. कुवलयानन्दे तु “मेदवैशिष्ट्ययोः स्फूर्ताब्जमीलितविशेषकौ । हिमाद्रिं त्वचशो-
भमं सुराः शीतेन जानते ॥ लक्षितान्युदिते चन्द्रे पद्मानि च मुखानि च ॥” इति मिलित-
न्यायेन भेदानध्यवसाये प्राप्ते कुतोऽपि हेतोर्भेदस्फूर्तौ मिलितप्रतिद्वन्द्वि उन्मीलितम् ।
तथा सामान्येन विशेषास्फुरणे प्राप्ते कारणान्तराद्विशेषस्फूर्तौ सामान्यप्रतिद्वन्द्वी विशेषक
इति दीक्षितानां तात्पर्यम् । तत्र केचिदाहुः—व्यक्तं प्रतीयमानस्य कस्यचिद् वस्तुनो
लिङ्गैरत्यन्तं साम्याद् भिन्नत्वेनाज्ञायमानानां वस्त्वन्तरलिङ्गानां स्वकारणानुमापकत्वं
खलु मीलितम् । एवं च ‘हिमाद्रिं—’ इत्यत्र शीतेन तज्ज्ञानेऽपि यशसः साधारण-
लिङ्गैर्ध्वलिमादिभिस्तदनुमानाभाव इति शीतेन जानते’ इत्यनेनापि मीलनस्यैव दार्ढ्यं न
त्वन्येनेति प्रत्ययादुन्मीलितं न पृथगलंकार इति । तथा चन्द्रोदये पद्ममुखयोर्भेदभानेऽपि
प्राथमिकाभेदभानस्य वृत्ततया निरासायोगे सामान्यमेव । चन्द्रदर्शनजन्यभेदभानेन उत्तर-
कालिकेन तत्पूर्वजाताभेदभानग्रहो नान्यथयितुं पार्यत इति तत्त्वम् । एतेन विशेषको न
पृथगलंकारः ॥